

The Humanism Approach Among Teachers to Increase Indigenous Students Participation

Pendekatan Humanisme dalam Kalangan Guru bagi Meningkatkan Penyertaan Murid Orang Asli

Rafsanjani Zainal¹, Saliah Selamat¹, Muhaymin Hakim Abdullah^{1*}, Khairunesa Isa¹, Mohd Zulfadli Rozali², Halif Md Saleh³

¹Centre for General Studies and Co-Curricular,
Universiti Tun Hussein Onn Malaysia, Batu Pahat, 86400, MALAYSIA

²Faculty of Technical and Vocational Education,
Universiti Tun Hussein Onn Malaysia, Batu Pahat, 86400, MALAYSIA

³Tun Hussein Onn Institute of Teacher Education, Batu Pahat, 83000, MALAYSIA

*Corresponding Author

DOI: <https://doi.org/10.30880/jts.2022.14.02.009>

Received 08 September 2022; Accepted 15 November 2022; Available online 15 December 2022

Abstract: Native education is still a major issue even though the country has reached 65 years of independence. Previous studies show that the performance of Native pupils is poor in studies, there are discipline problems and absenteeism among school students. However, the percentage of Native pupils students in Malaysia has shown an increase in recent times. In fact, records show that there is an Native school almost with up to 100 percent pupils attendance at Sekolah Kebangsaan Sayong Pinang, Kulaijaya, Johor. Therefore, the writing of this article explains about the study related to the humanistic characteristics shown by the teacher in managing activities in the school according to the students of the school through several programs carried out by the school management. The study uses a qualitative approach by applying the Nominal Group Technique (NGT) involving informants who were purposefully selected among school students totaling 9 people. The ten humanistic characteristics found in this study are the teacher's appearance, kind-hearted, friendly, caring, firm, caring, creative, funny, responsible and diligent. This writing gives implications to educators in helping to improve student education development plans, especially for the Native Pupils in Malaysia.

Keywords: Public policy, humanism education, humanistic, indigenous students, truancy, school absenteeism

Abstrak: Pendidikan Orang Asli masih menjadi isu utama meskipun negara telah mencapai 65 tahun kemerdekaan. Kajian terdahulu menunjukkan prestasi pelajar Orang Asli lemah dalam pelajaran, mempunyai masalah disiplin dan ketidakhadiran dalam kalangan murid sekolah. Namun, peratusan kehadiran dalam kalangan murid Orang Asli di Malaysia sejak kebelakangan ini ada peningkatan. Malah, rekod menunjukkan terdapat sekolah Orang Asli yang mempunyai kehadiran murid hampir sehingga 100% di Sekolah Kebangsaan Sayong Pinang, Kulajaya, Johor. Oleh itu, penulisan artikel ini menjelaskan tentang kajian berkaitan ciri-ciri humanistik yang ditunjukkan oleh guru dalam mengurus aktiviti di sekolah menurut murid sekolah tersebut melalui beberapa program yang dijalankan pihak pengurusan sekolah. Kajian menggunakan pendekatan kualitatif dengan mengaplikasikan teknik *Nominal Group Technique* (NGT) melibatkan informan yang dipilih secara bertujuan dalam kalangan murid sekolah seramai 9 orang. Sepuciri humanistik yang ditemukan dalam kajian ini ialah penampilan guru, baik hati, peramah, penyayang, tegas, pandai ambil hati, kreatif, lucu, bertanggung jawab dan rajin. Penulisan ini memberi implikasi kepada para pendidik dalam membantu penambahbaikan pelan pembangunan pendidikan khususnya murid Orang Asli di Malaysia.

Kata Kunci: Dasar awam, pendidikan humanisme, humanistik, pelajar Orang Asli, ponteng, ketidakhadiran sekolah

1. Pengenalan

Orang Asli di Malaysia terbahagi kepada 18 suku kaum dan merupakan kumpulan minoriti daripada populasi penduduk Malaysia iaitu 0.5% (Nicholas, 2000). Mengikut kajian, hanya enam orang pelajar sahaja daripada 100 orang murid Orang Asli sekiranya memasuki tahun satu yang akan menamatkan sesi persekolahan sehingga tingkatan lima. Manakala baki 94% daripada mereka tidak dapat dikesan. Permasalahan ini berlaku disebabkan perbezaan budaya dan pedagogi yang digunakan di sekolah (Nicholas, 2007).

Begitu juga dengan peratusan lulus peperiksaan dalam kalangan mereka didapati jauh ketinggalan dan boleh dikategorikan sebagai kecaciran (Mohd Fauzi, 2006). Terdapat juga sekolah kebangsaan murid Orang Asli yang masih 0% lulus Ujian Peperiksaan Sekolah Rendah walaupun sekolah tersebut telah lama diwujudkan sejak tahun 1978 oleh JHEOA (Jabatan Hal Ehwal Orang Asli). Kadar kecaciran pelajar Orang Asli ini lebih tinggi di peringkat sekolah menengah berbanding sekolah rendah (Zainal Abidin, 2008). Kumpulan minoriti ini juga mempunyai kadar kecaciran dan masih jauh ketinggalan dalam melanjutkan pengajian tinggi (Doris et al., 2012). Tambahan lagi, sektor pendidikan kebangsaan di Malaysia turut sedang dilanda cabaran semasa seperti pelaksanaan kaedah pembelajaran atas talian terutamanya ketika era Covid-19 (Mohd Ali et al., 2021; Ahmad et al., 2015).

Oleh itu, isu dan cabaran untuk menyelesaikan masalah ini perlu diambil perhatian pihak berkuasa secara berterusan dengan mengkaji dasar sedia ada khususnya sistem pendidikan di Malaysia supaya masyarakat Orang Asli tidak lagi kecaciran dalam arus perdana pendidikan. Menurut Alicia (2009), usaha ini perlu diberi penekanan sejak kanak-kanak lagi supaya mereka lebih terdedah kepada proses pengajaran dan pembelajaran sebagaimana program pendidikan awal kanak-kanak Orang Asli tanpa menghilangkan identiti budaya mereka yang diperkenalkan dan disarankan oleh UNESCO (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) dalam program UNESCO's Division of Basic Education Early Childhood.

Namun, usaha yang dilakukan pihak berkuasa kini bersifat *bottom-up* dan *top-down* ini telah memberikan impak kepada jumlah kehadiran murid Orang Asli sejak kebelakangan ini. Kehadiran murid Orang Asli ke sekolah menunjukkan peningkatan daripada 86.25% pada tahun 2016 kepada 89.48% pada tahun 2019 menerusi program Transformasi Pendidikan Orang Asli oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (Sinar Harian, 2019).

Kajian demi kajian dijalankan terhadap masyarakat minoriti ini antaranya kajian di sebuah sekolah menengah Orang Asli yang dijalankan mengenai masalah tingkahlaku dalam kalangan pelajar bagi mengenal pasti jenis, tingkah laku bermasalah dan faktor penyebab kekerapan tingkah laku bermasalah yang dilakukan pelajar. Kajian ini dijalankan dengan menganalisis psikologi pelajar terpilih melalui tingkah laku ponteng melalui pendekatan REBT (Rational Emotive Behavior Therapy) dalam mengenal pasti peristiwa yang menjadi pencetus kepada tingkah laku bermasalah, sistem pemikiran tidak rasional seterusnya kesan yang terhasil daripada sistem pemikiran tidak rasional dari sudut tingkah laku dan emosi. Hasil dapatan kajian ini dapat membantu kaunselor sekolah berkenaan dalam memahami tingkah laku bermasalah pelajar Orang Asli berdasarkan kepada pendekatan teori Pembelajaran Sosial (Zaleha Hasbullah, 2015).

Sokongan dan kesedaran keluarga terutamanya ibu bapa dalam kalangan masyarakat Orang Asli ini juga memperkukuhkan lagi usaha ini (Norwaliza et al., 2016; Suhaimy et al., 2018). Tambahan lagi, Abdul & Zalizan (2009) turut bersetuju bahawa kesedaran terhadap pendidikan dalam kalangan Orang Asli sebenarnya telah lama wujud namun dibatasi dengan kekangan semasa dan faktor persekitaran. Dalam masa yang sama, data kehadiran murid Orang Asli di Sekolah Kebangsaan Pinang Sayong, daerah Kulajaya, Johor telah menunjukkan terdapat sebilangan murid Orang Asli

yang mempunyai kehadiran penuh ke sekolah sebanyak 94.47% (Peratus Kehadiran Bulanan Tahun 2019 SK Sayong Pinang).

2. Kajian Pendidikan Orang Asli

Masyarakat Orang Asli sama juga seperti masyarakat lain di negara ini. Mereka turut tidak terlepas daripada masalah gejala sosial seperti kancan seks bebas dan najis dadah sebagaimana dilaporkan banyak berlaku di kawasan pekan mahupun pinggiran (Melati, 2009). Dalam keghairahan untuk mengubah sosio ekonomi dan gaya hidup masyarakat Orang Asli, kejutan budaya sama ada secara realiti mahu pun maya seperti remaja masyarakat lain (Kamri et al., 2019), tiada ketahanan diri serta pendidikan agama yang kukuh juga turut mula menghambat golongan ini dan mengakibatkan gejala sosial baru lebih mudah menular (Akmar, 1991). Antara ancaman sosial seperti vandalisme, budaya lepak, meminum minuman keras, penagihan dadah dan pelacuran turut berjangkit ke atas masyarakat Orang Asli (Zaleha, 2015). Isu ini menunjukkan bahawa permasalahan kepada pendidikan Orang Asli sebenarnya adalah berkaitan dengan model kognitif dan tingkah laku mereka dalam pendidikan.

Dari aspek pendidikan, antara kajian yang dijalankan adalah berkaitan kajian pendidikan minoriti Orang Asli (Nurahimah et al., 2009) dan masalah membaca dalam kalangan murid Orang Asli (Abd. Aziz et al., 2010). Selain itu, satu kajian berbentuk eksperimen sebenar dengan menjalankan ujian pra-pos bertujuan bagi mengenal pasti keberkesanan modul keusahawanan bercirikan strategi pembelajaran masteri terhadap tingkah laku serta pencapaian keusahawanan dalam kalangan pelajar Orang Asli yang memberi implikasi kepada amalan serta pendekatan pembelajaran dan pengajaran (Mohd Hasril, 2014). Di Kelantan satu kajian berkaitan faktor persekitaran dan budaya prestasi pendidikan anak Orang Asli (Wan Afizi et al., 2014). Selain itu, kajian masalah tingkahlaku dalam kalangan pelajar Orang Asli di sebuah sekolah menengah juga dijalankan bagi mengenal pasti jenis serta tingkah laku bermasalah, faktor penyebab tingkah laku bermasalah yang kerap dilakukan pelajar Orang Asli telah dijalankan dengan menganalisis psikologi pelajar yang terpilih melalui tingkah laku ponteng sekolah (Zaleha Hasbullah, 2015).

Selain itu, kajian terhadap Orang Asli bagi mengenal pasti serta memahami daya strategi kanak-kanak pra sekolah yang mengalami stress (Nor Aimi et al., 2019), kajian untuk melihat keberkesanan dakwah melalui pendidikan (Ahmad et al., 2019), kajian berkaitan pengurusan pembelajaran dan pengajaran berasaskan kreativiti dalam meningkatkan kecerdasan kanak-kanak prasekolah (Noor et al., 2020) dan satu analisis pelaksanaan elemen kemahiran berfikir aras tinggi dalam kalangan guru Bahasa Melayu di sekolah menengah Orang Asli turut pernah dijalankan (Anida et al., 2020). Hasil kajian memberi implikasi kepada *stakeholder*, guru dan ibu bapa.

Menurut Awang (2022), faktor penyebab ketidakhadiran pelajar Orang Asli ialah sikap pelajar, pengaruh rakan sebaya, tarikan ekologi sosial dan sikap ambil mudah ibu bapa. Kajian ini mendapati aktiviti memburu, memungut hasil hutan, menangkap ikan, bercucuk tanam, membantu keluarga dan bersosial ialah aktiviti yang dilakukan pelajar orang Asli yang tidak hadir ke sekolah. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa budaya belajar yang menjadi aspirasi pelajar Orang Asli adalah pembelajaran bersifat praktikal dan relevan dengan cara hidup mereka. Kesemua di atas merupakan kajian-kajian yang dilakukan dalam tempoh sepuluh tahun.

Namun, tiada satu kajian yang menunjukkan kejayaan dan keterlibatan pelajar Orang Asli dalam akademik atau sukan di sekolah mahupun peningkatan kehadiran mereka ke sekolah sedangkan terdapat laporan berkaitan data kehadiran murid Orang Asli mencatatkan rekod cemerlang kehadiran penuh ke sekolah sebanyak 94.47% (Peratus Kehadiran Bulanan Tahun 2019 SK Sayong Pinang). Pelbagai konsep teori digunapakai dalam sistem pendidikan sebagai dasar kepada pembentukan sesuatu dasar baharu, namun pembuat dasar juga perlu melihat aspek yang menyebabkan minat kehadiran murid sekolah dalam kalangan Orang Asli ini dari sudut kaca mata serta budaya mereka sendiri dan bukannya daripada masyarakat lain.

Perkara ini menarik untuk dibincangkan kerana kajian lepas lebih bertumpu kepada masalah mengenai ketidakhadiran murid ke sekolah dalam kalangan masyarakat Orang Asli sahaja (Awang et al., 2022; Kamaruddin et al., 2019; Abdul & Zalizan, 2009). Sedangkan faktor yang menyebabkan murid Orang Asli berjaya mencapai hampir 100% kehadiran ke sekolah kurang diberi perhatian. Maka, bagi mengenal pasti salah satu faktor yang dapat menarik minat kehadiran penuh ini, penulisan artikel ini akan mengenalpasti pendekatan humanisme dalam kalangan guru semasa mengurus aktiviti di sekolah SK Sayong Pinang, Bandar Tenggara, Johor menurut pandangan murid Orang Asli itu sendiri berdasarkan pelbagai program yang telah dijalankan di sekolah. Kajian ini akan mengenal pasti faktor kehadiran ke sekolah berdasarkan pandangan dan persetujuan daripada murid Orang Asli yang mempunyai kehadiran 100% ke sekolah. Pandangan dan persetujuan ini adalah berdasarkan kepada pengalaman dan pemilihan peribadi murid Orang Asli setelah berjaya mencapai kehadiran penuh ke sekolah.

3. Metodologi

Kajian penulisan ini adalah menggunakan pendekatan secara kualitatif iaitu dengan mengaplikasikan kaedah *Nominal Group Technique* (NGT) bagi mendapatkan data asas (data awal) mengenai persepsi murid sekolah Orang Asli tentang faktor yang menyebabkan mereka minat untuk hadir ke sekolah. Kaedah NGT ini amat bersesuaian digunakan dalam menentukan peringkat keutamaan idea daripada informan untuk menjalankan interpretasi sesuatu keadaan yang berlaku khususnya tentang sesuatu perkara yang baharu. Menurut Lakhani et al., (2018) adalah penting

untuk memberi setiap informan masa dan hormat untuk berkongsi pendapat mereka. Melalui teknik NGT ini, informan diberi peluang untuk berkongsi pandangan serta bersuara tentang idea mereka mengenai persoalan atau perkara yang dikemukakan.

Pandangan dan idea mereka dikongsikan bersama semua informan lain dengan cara menulis di kertas dan menerangkannya dalam secara bergilir (round-robin). Kemudian, pandangan dan idea mereka dibincangkan supaya lebih jelas dan menepati maksud sebenar. Dalam proses ini, idea yang sama digabungkan berdasarkan kesesuaian dan persamaan mengikut tema. Seterusnya, setiap pilihan akan ditentukan keutamaannya melalui proses susunan mengikut keutamaan (ranking). Informan akan memberi *ranking* berdasarkan yang paling utama hingga yang paling kurang utama. Informan akan meletakkan nombor 1 kepada pilihan yang dirasakan paling penting dan nombor seterusnya (2,3,4...) kepada pilihan yang dirasakan kurang penting mengikut kedudukan. Jumlah *ranking* yang paling sedikit akan mewakili pilihan tema yang paling penting oleh para informan. Setelah proses *ranking* kali kedua dilakukan, 10 idea yang diberikan *ranking* tertinggi akan dibincangkan semula untuk mendapatkan persetujuan semua informan terlibat.

Data kualitatif yang dikumpulkan melalui NGT dianalisis dengan cara analisis kandungan mengikut keutamaan yang telah dipersetujui oleh setiap informan. Bagi menghadkan saiz kumpulan, informan kajian ini terdiri daripada 9 orang murid di Sekolah Kebangsaan Sayong Pinang, Kampung Orang Asli, Bandar Tenggara, Kulaijaya. Pemilihan informan adalah menggunakan kaedah pensampelan bertujuan. Mereka terdiri daripada murid darjah 4 hingga 6 yang mempunyai rekod kehadiran sebanyak 100%.

4. Hasil Kajian Dan Analisis

Faktor penyertaan penuh murid terhadap program yang dijalankan pihak pengurusan sekolah dalam kalangan masyarakat Orang Asli telah dikenal pasti melalui dua soalan yang diberikan semasa sesi *Nominal Group Technique* (NGT) terhadap 9 orang murid Sekolah Kebangsaan Sayong Pinang, Kampung Orang Asli, Bandar Tenggara, Kulaijaya, Johor.

Soalan tersebut adalah:

- (i) Apakah aktiviti program yang telah dijalankan pihak pengurusan sekolah yang digemari oleh murid dalam masyarakat Orang Asli?
- (ii) Apakah faktor penarik guru terhadap murid dalam kalangan masyarakat Orang Asli bagi program yang telah dijalankan pihak pengurusan sekolah?

Setiap informan telah mengutarakan idea bagi setiap soalan serta meletakkan kedudukan bagi setiap idea. Jumlah yang diperolehi semasa proses *ranking* yang paling sedikit menunjukkan tema tersebut sebagai tema yang paling utama bagi informan.

4.1 Aktiviti Sekolah yang Digemari Oleh Murid dalam Masyarakat Orang Asli

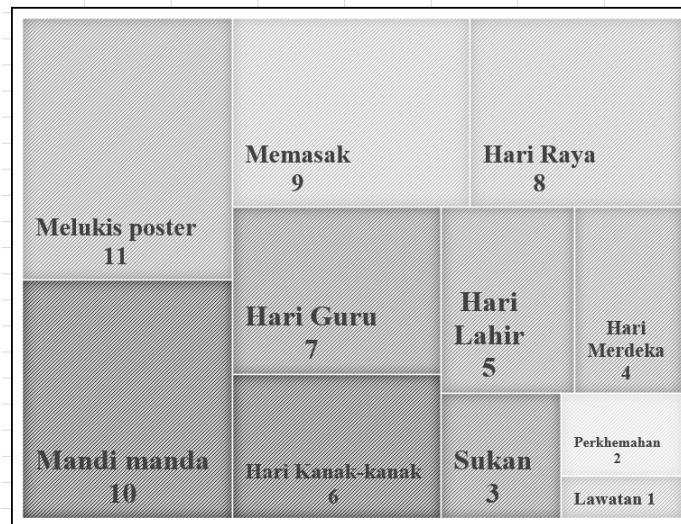
Jadual 1 menunjukkan dapatan bagi aktiviti program yang telah dijalankan pihak pengurusan sekolah yang digemari oleh murid dalam masyarakat orang asli. Berdasarkan daripada elemen-elemen yang telah diberikan oleh informan, terdapat 9 tema utama yang boleh dikenal pasti sebagai aktiviti sekolah yang digemari oleh murid dalam masyarakat orang asli. Aktiviti sekolah yang paling utama hingga ke aktiviti sekolah yang paling kurang utama adalah Hari Sukan, lawatan, Hari Kemerdekaan, Hari Kanak-Kanak, perkhemahan, Hari Raya, hari lahir, Hari Guru, memasak, melukis poster dan mandi manda.

Jadual 1 - Aktiviti program sekolah yang digemari murid Orang Asli

Informan/ Tema	Sukan	Lawatan	Hari Kemerdekaan	Hari Kanak- kanak	Perkhemahan	Hari Raya	Hari Lahir	Hari Guru	Memasak	Melukis poster	Mandi manda
A	3	1	4	6	2	8	5	7	9	11	10
B	4	5	2	3	6	1	9	8	10	7	11
C	4	8	1	5	9	3	2	6	11	10	7
D	5	9	6	1	8	4	3	7	2	10	11
E	1	4	6	2	3	10	7	8	5	9	11
F	3	1	2	7	9	5	4	10	8	6	11
G	1	3	5	10	2	4	11	7	6	9	8
H	4	2	9	6	8	5	10	3	11	7	1
I	7	2	5	3	1	8	4	11	6	9	10
Jumlah	32	35	40	43	48	48	55	67	68	78	80

Dapatan kajian menunjukkan lima aktiviti sekolah yang paling digemari oleh murid Orang Asli adalah sukan, lawatan, Hari Merdeka, Hari Kanak-Kanak dan perkhemahan. Berdasarkan kajian Kamaruddin et al., (2019), murid Orang Asli mempunyai keterikatan hidup yang kuat terhadap budaya masyarakat Orang Asli yang menjadikan aktiviti fizikal seperti masuk ke hutan, memancing dan memburu sebagai kegiatan utama. Oleh demikian, cara pembelajaran bagi murid Orang Asli lebih bersifat praktikal berbanding kelas teori di dalam kelas sahaja. Aktiviti fizikal seperti bersukan amat digemari oleh murid Orang Asli kerana mereka dapat mengambil kesempatan untuk bermain-main dengan rakan mereka.

Selain itu, murid Orang Asli juga didapati berminat untuk menerokai pengalaman baru menerusi aktiviti lawatan. Menerusi aktiviti lawatan, murid Orang Asli mempunyai peluang untuk pergi ke tempat-tempat menarik bersama guru dan rakan-rakan. Kesempatan untuk pergi melawat ke tempat-tempat menarik tersebut mungkin sukar direalisasikan sekiranya mereka tidak dibawa oleh guru dan pihak sekolah.

Rajah 1 - Peta pokok aktiviti program sekolah tertinggi digemari murid Orang Asli

Oleh yang demikian, guru boleh mengambil peluang menjalankan aktiviti pembelajaran secara santai dengan memilih aktiviti-aktiviti yang digemari oleh murid Orang Asli dijalankan. Pihak sekolah juga perlu mengatur lebih banyak aktiviti yang bersifat praktikal dan fizikal kepada murid Orang Asli untuk menggalakkan lagi minat mereka untuk hadir ke sekolah. Hal ini selari dengan dapatan daripada kajian Salleh & Ahmad (2009) yang menunjukkan murid Orang Asli mempunyai personaliti yang hiperaktif dan mudah bosan sekiranya hanya duduk di dalam kelas sahaja.

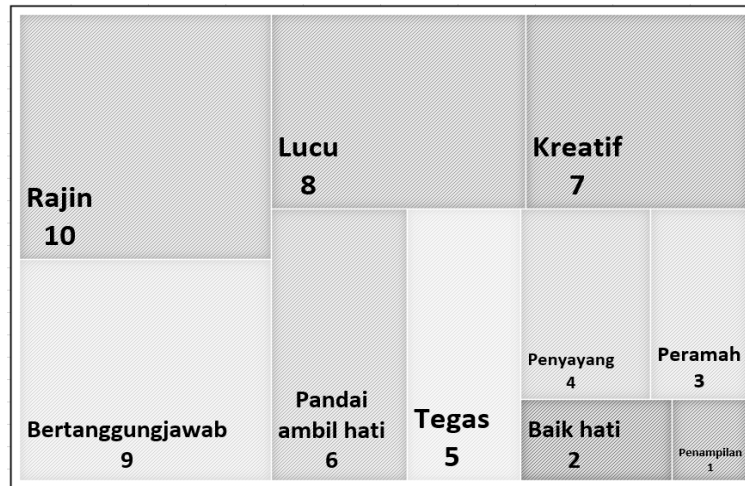
4.2 Faktor Penarik Terhadap Guru bagi Murid dalam Masyarakat Orang Asli

Dapatan kajian faktor kehadiran murid ke sekolah mendapati guru merupakan faktor kedua yang penting untuk diberi perhatian. Oleh itu, kajian ini turut membentangkan pandangan murid Orang Asli berkaitan faktor penarik bagi guru terhadap murid Orang Asli untuk hadir ke sekolah seperti yang ditunjukkan dalam jadual 2. Lima faktor penarik yang paling penting yang telah dipersetujui oleh murid Orang Asli adalah baik hati, penampilan, kreatif, lucu dan rajin. Manakala faktor penarik yang seterusnya pula adalah pandai ambil hati, penyayang, peramah, bertanggungjawab dan tegas. Jadual 2 menunjukkan dapatan bagi faktor penarik guru terhadap murid Orang Asli dalam aktiviti program sekolah.

Jadual 1 - Faktor penarik guru terhadap murid

Informan/ Tema	Baik hati	Penampilan	Kreatif	Lucu	Rajin	Pandai ambil hati	Penyayang	Peramah	Bertanggungjawab	Tegas
A	2	1	7	8	10	6	4	3	9	5
B	4	5	3	7	2	1	9	10	6	8
C	1	3	2	8	7	6	5	4	9	10
D	3	7	1	2	9	4	6	5	10	8
E	2	1	8	6	5	9	10	4	7	3
F	6	2	3	4	1	5	10	9	7	8

G	1	8	9	2	7	5	4	6	3	10
H	9	8	5	4	1	3	7	10	2	6
I	1	4	2	6	5	9	3	8	7	10
Jumlah	29	39	40	47	47	48	58	59	60	68

Rajah 2 - Peta pokok faktor tertinggi penarik guru terhadap murid

Dapatan ini menunjukkan peri pentingnya peranan guru dalam menarik minat murid hadir ke sekolah ini kerana murid Orang Asli mempunyai rasa rendah diri yang tinggi, sensitif dan mudah merajuk (Nur Bahiyah et al., 2013). Oleh yang demikian, guru yang tidak menjaga sensitiviti murid Orang Asli akan menyukarkan lagi proses untuk menarik minat murid Orang Asli ke sekolah. Guru yang berpersonaliti menarik sudah tentu mempunyai hubungan baik dengan murid Orang Asli malah dengan mengetahui kegemaran mereka akan membuatkan mereka rasa lebih selesa, tidak tersisih dan meningkatkan keyakinan serta keinginan mereka untuk berada di sekolah. Peranan guru sebagai faktor penarik murid ke sekolah diklasifikasikan sebagai faktor penarik luaran yang sememangnya terbukti dapat mendorong minat murid Orang Asli untuk lebih peka terhadap kepentingan untuk hadir ke sekolah (Salleh & Ahmad, 2009). Guru bukan sahaja perlu menguasai teknik pengajaran dan pembelajaran tetapi turut perlu memberi perhatian kepada kemahiran insaniah yang lain dalam membina perhubungan dengan murid Orang Asli.

5.0 Kesimpulan

Kajian ini telah membincangkan faktor kehadiran murid Orang Asli ke sekolah. Dapatan yang dibentangkan dalam kajian ini merupakan hasil daripada kaedah kualitatif yang mengaplikasikan teknik *Nominal Group Technique* (NGT) untuk mendapatkan data asas daripada informan. Faktor yang diperolehi daripada informan yang mempunyai kehadiran ke sekolah sebanyak 100% ini perlu dijadikan panduan kepada pelaksanaan strategi untuk menarik minat murid Orang Asli ke sekolah. Pendekatan NGT dalam mendapatkan dapatan kajian adalah salah satu kaedah yang sangat sesuai digunakan bagi mendapatkan data idea populasi penyelidikan yang berbeza dari segi sosial atau budaya daripada penyelidik. Pendapat hasil daripada pemahaman murid Orang Asli perlu diberi perhatian dalam kajian ini. Tambahan lagi, dapatan elemen yang boleh menarik perhatian murid Orang Asli ke sekolah turut selari dengan usaha pihak kerajaan supaya mereka lebih terdedah kepada proses pembelajaran dan pengajaran di sekolah. Dapatan daripada kajian ini sekali gus dapat digunakan untuk mengatasi isu keciciran murid Orang Asli dalam sesi persekolahan. Tanggapan masyarakat Orang Asli menolak kemajuan, tidak mahu berubah atau sukar diubah, lemah dalam pemikiran dan primitif adalah tidak tepat. Sebaliknya, strategi kemajuan dan pembangunan masyarakat Orang Asli serta dasar awam perlu dirancang dan dilaksanakan dengan betul dan teratur agar memenuhi keperluan anak-anak Orang Asli dalam usaha mempertingkatkan kualiti pendidikan masyarakat Orang Asli di Malaysia. Pelbagai teori serta konsep digunapakai bagi meningkatkan usaha tersebut, namun, pihak berkenaan perlulah turut melihat daripada aspek penglibatan pelajar Orang Asli ini dari sudut kaca mata serta budaya mereka sendiri dan bukannya daripada masyarakat lain.

Penghargaan

Penyelidikan ini dibiayai oleh Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) menerusi Fundamental Research Grant Scheme (FRGS/1/2020/SS0/UTHM/03/4).

6.0 Rujukan

- Abdullah al-Amin al-Na'imi. (1994). Kaedah dan teknik pengajaran menurut Ibn Khaldun dan alQabisi. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka
- Abdul Halim Ahmad, Mohamad Sukeri Bin Khalid & Yusuf Bin Pon (2013). Ke Arah Pembangunan Mampan Setempat: Pelaksanaan Local Agenda 21 oleh Pihak Berkuasa Tempatan di Malaysia. *SOSIOHUMANIKA: Jurnal Pendidikan Sains Sosial dan Kemanusiaan*, 6(2) November 2013. Pp 209-222.
- Abd. Aziz Shukor, Ramlah Jantan, Md. Nasir Masran, Suppiah Nachiappan, & Roslinda Mustapha (2010). Program pemulihan membaca di kalangan murid-murid Orang Asli di Sek. Kebangsaan Batu 7 Tapah, Perak. *Prosiding Seminar International Management Education Conference 2010*, 6-8 Oktober 2010 Mahkota Hotel, Melaka.
- Abdul Rahman Embong (2003) *Pembangunan dan Kesejahteraan: Agenda Kemanusiaan Abad ke 21*. Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Ahmad, A. R., Soon, N. K., Md, Y., & Kamri, K. A., 2015. The acceptance of mobile learning innovation and initiative at higher education institutions. In *Proceedings of the 25th International Business Information Management Association Conference-Innovation Vision 2020: From Regional Development Sustainability to Global Economic Growth IBIMA 2015* (pp. 133-145).
- Awang, M. M., Khairuddin, K. F., Ahmad, A. R., Ghani, S. A., & Mamat, R.M. S. R. (2022). Ketidakhadiran ke sekolah: Faktor penyebab, aktiviti ketika ponteng dan aspirasi budaya belajar pelajar Orang Asli. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 19(1), 227-308. <https://doi.org/10.32890/mjli2022.19.1.10>
- Norhasmah Sulaiman, Shamsul Azhari Zainal Badari (2002) *Penggunaan lestari dan kualiti hidup: ke arah kehidupan yang lebih sejahtera*. *Jurnal Pengguna Malaysia*. Jilid 4: 45-58
- Ahmad Faiz Haji Ahmad Ubaidah (2019). Dakwah melalui pendidikan: Kajian terhadap Orang Asli di Daerah Alor Gajah. *Journal for Southeast Asian Islamic Studies* Vol. 15, No. 2, Desember 2019
- Alicia Ranck Soudee (2009) *Incorporating indigenous knowledge and practice into ECCE: A Comparison of programs in The Gambia, Senegal, and Mali*. *Comparative Education* 11, 15-23.
- Anida Sarudin dan lain-lain (2020). Analisis pelaksanaan elemen kemahiran berfikir aras tinggi dalam kalangan guru bahasa Melayu di sekolah menengah orang asli. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, Vol. 10, Bil. 1 (Mei 2020): 48-63, ISSN: 2180-4842.
- Cotton, K. (2001). *Schoolwide and Classroom Discipline*. School Improvement Research Series, Northwest Regional Educational Laboratory
- Doris Padmini Selvaratnam, Abdul Hamid Jaafar, Norlida Hanim Mohd Salleh, Redzuan Othman, Siti Hajar Idris(2012) *Transformasi Modal Insan melalui Peningkatan Pendidikan: Kajian Kes Komuniti Orang Asli di Cameron Highlands, Pahang*. *Prosiding Perkem VII*, Jilid 2, pp.1215 – 1224. ISSN: 2231 – 962X.
- General Assembly (2015). 70/1 *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. United Nations Official Document. https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
- Halilah Hamid, Ashrulkhadi Abu Samah & Norsida Man. (2013).The level of perceptions toward agriculture land development programme among Orang Asli in Pahang, Malaysia. *Asian Social Science*, 9(10), 151 – 159.
- Halim Mokhtar (2003). *Penerimaan dakwah Islamiah dalam kalangan masyarakat orang Asli*. Tesis Sarjana Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Haliza Abdul Rahman (2005), 'Ekosistem Hutan Bakau di Selangor: Satu Kajian Daripada Segi Pelaksanaan Dasar Berkaitan Alam Sekitar,' Tesis PhD, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Huzaimah Hj Ismail (2006). *Amalan-amalan yang berkaitan animism dalam kalangan Orang Asli suku kaum Temuan di daerah Petaling, Selangor Darul Ehsan*. Tesis Sarjana Pendidikan. Universiti Teknologi Mara, Shah Alam.

- Heri Basiron (2012). Analisis Program Local Agenda 21 Dalam Peningkatan Kerjasama Majelis Perbandaran Kulim Kedah Dengan Masyarakat (Kes : Program Gotong Royong Pembersihan Sungai Ulu Paip Karangan Dan Program Penghijauan). Tesis Sarjana. Universiti Utara Malaysia.
- Kamarudin Abu Hassan, Abdul Salam Mohamed Ibrahim, Senin Khamis, Azizah Maamor, Rusitah Mohamed, Norlaila Mohammad, Jailani Haji Hashim & Noor Aishah Aziz. (2019). Kajian pendidikan anak-anak Orang Asli di Sekolah Kebangsaan Cherana Puteh, Melaka. *Journal of Educational Research and Indigenous Studies*, 2 (Special Issues), 1-17. https://static.s123-cdn-static-d.com/uplOrang Aslids/1759562/normal_5f800b14d6129.pdf
- Kamri, K. A., Yusoff, R. M., Ahmad, M. F., Ali, A. S. M., Attan, M. N., Ishak, M. S., & Ismail, M. M. (2019). A Systematic Literature Review on Civic Engagement Form among Youth: Online Participation. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 23(03). doi: 10.37200/IJPR/V23I3/PR190347
- Khairul Hisyam & Ibrahim Ngah (2007). *Pembangunan Mapan Orang Asli*. Universiti Teknologi Malaysia. Skudai.Johor Bahru https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
- KPKT [Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan]. (2002). *Buku Panduan dan Kajian Kes Local Agenda 21 Malaysia*. Kuala Lumpur: Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.
- Lakhani, A., Watling, D., Zeeman, H., Wright, C., Bishara, J. (2018). Nominal group technique for individuals with cognitive disability: A systematic review. *Disability and Rehabilitation*, 40, 2105–2115. doi:10.1080/09638288.2017.1325946
- Luqman Arif Abdul Karim (2019). Empat Kekangan Untuk Laksana 17 Agenda SDG2030-PM. BHonline 6 November 2019. Diakses pada 27 Januari 2020. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2019/11/625469/empatkekangan-untuk-laksana-17-agenda-sdg-2030-pm>
- Melati Mohd Ariff (2009). Usaha Memperkasa Pembangunan Sosio-Ekonomi Orang Asli. Mstar online 28 September 2009. Diakses pada 31 Januari 2020 <https://www.mstar.com.my/lain-lain/rencana/2009/09/28/usaha-memperkasa-pembangunan-sosioekonomi-orang-asli>
- Mohd Ali, A S, Kamri, K. A., and Azizan, S N (2021). Usability of Massive Open Online Courses (MOOCs): Malaysian undergraduates' perspective. *Journal of Educators Online*, 18(3).
- Mohd Hasril Amiruddin (2014). *Keberkesanan Modul Asas Keusahawanan Bercirikan Strategi Pembelajaran Masteri Terhadap Pelajar Orang Asli*. Tesis Ijazah Doktor Falsafah. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi. (PDF) Pandangan Ibnu Khaldun Berkaitan Kaedah Pendidikan Dalam Kitab Mukaddimah. Available from: https://www.researchgate.net/publication/327051631_Pandangan_Ibnu_Khaldun_Berkaitan_Kaedah_Pendidikan_Dalam_Kitab_Mukaddimah [accessed Mar 15 2022].
- Mohamad, N. (2003). *Penerimaan dan Penyertaan Masyarakat Melalui Pendekatan Local Agenda 21: Kes Kajian Majlis Daerah Kerian, Perak Darul Ridzuan*. Tesis. Johor Baharu: UTM Universiti Teknologi Malaysia.
- Noraini Awang Mat. (2001). *Masyarakat Temiar dan perubahan: Kajian kes di rancangan pengumpulan semula Orang Asli Kuala Betis Gua Musang, Kelantan*. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya, Kuala Lumpur
- Norwaliza Abdul Wahab, Ramlee Mustapha & Jasmi Abu Talib² (2016). Membangun modal insan Orang Asli: Kajian peranan dan penentuan matlamat pendidikan dalam kalangan ibu bapa masyarakat Orang Asli di Kuantan, Pahang. *Malaysian Journal of Society and Space* 12 issue 3 (1 - 10).
- Noor Hanim Binti Harun dan lain-lain (2020). Pengurusan pengajaran dan pembelajaran berasaskan kreativiti Orang Asli dalam meningkatkan kecerdasan kanak-kanak prasekolah. *Jurnal Kepimpinan Pendidikan*, Januari 2020, Bil. 7, Isu 1.
- Nor Aimi Harun & Fauziah Md. Jaafar (2019). Memahami Strategi Daya Tindak (Coping Strategy) dalam Kalangan Murid-murid Prasekolah Orang Asli. *Bitara International Journal of Civilizational Studies and Human Sciences*. Volume 2, Issue 2, 2019: 001-009, 2019, e-ISSN: 2600-9080

- Nurahimah Yusoff, Mustapa Kassim, Nuraini Yusof, Abdul Malek Abdul Karim, Mohd Izam Ghazali & Abdull Sukor Shaari (2009). Kajian pendidikan minoriti orang Asli. Laporan Kajian Geran FRGS. Universiti Utara Malaysia, Sintok.
- Nur Bahiyah Abdul Wahab, Maryati Mohamed, Azman Hassana & Mohd. Najib Haron. (2013). Penerapan elemen Sekolah Rimba Malaysia dalam kalangan pelajar Orang Asli. 2nd International Seminar on Quality and Affordable Education (ISQAE 2013).
- Portal Rasmi Majlis Perbandaran Manjung (2020). Program MPM : Program Local Agenda 21 (LA21). Diakses pada 27 Januari 2020. <http://www.mpm.gov.my/ms/mpm/program-local-agenda-21-la21>
- Portal Rasmi Majlis Bandaraya Shah Alam (2020). Program Komuniti LA21 Peringkat Dunia : Local Agenda 21 Peringkat Dunia. Diakses pada 27 Januari 2020. http://www.mbsa.gov.my/ms-my/komuniti/programkomuniti/la21/Halaman/la21_peringkat_dunia.aspx
- Salleh, M. J., & Ahmad, A. R. (2009). Kesedaran pendidikan dalam kalangan masyarakat Orang Asli. *Bangi, Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia*.
- Samadi Ahmad (2010). Malaysia Negara Pertama Asia Pasifik Lancar SDG. BH Online 15 Mac 2019. Diakses pada 27 Januari 2020. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2019/03/541294/malaysia-negara-pertama-asia-pasifik-lancar-sdg>
- Sani, N. (2015). Merapatkan Jurang Literasi Murid-murid Orang Asli: Apa Cabarannya?. *MALAYSIAN JOURNAL ON STUDENT ADVANCEMENT*, (17).
- Sinar Harian (2019). Kehadiran murid orang asli ke sekolah hampir 90 peratus. Atas talian <https://m.sinarharian.com.my/mobile-article?articleid=69069>
- Sinha, D. & Kao, H.S.R. 1988. Social values and development: Asian Perspectives. India: Sage Publications. Siti Khatijah Zamhari, Christopher Perumal (2016). Cabaran dan strategi ke arah pembentukan komuniti lestari. *GEOGRAFIA OnlineTM Malaysia Journal of Society and Space* 12 issue 12 (10-24)
- Suhaimy, K. A., Anuar, S. R., Othman, H., Jaes, L., Kamri, K. A., Damin, Z. A., Halim, H., Rahim, M. H. A., Borham, A. S., Mubarak, M. Z., Othman, M. F., Aziz, H. S., & Ramlan, N. (2018). The Concept of Leadership and Constitution from The Islamic and Malay Archipelago Perspectives According to Taj Al-Salatin Manuscript. *International Journal of Engineering & Technology*, 7(4.9), 158-162. doi:<http://dx.doi.org/10.14419/ijet.v7i4.9.20642>
- Suresh Kumar N Vellymalay (2017). Impilikasi Budaya dan Agama ke atas Interaksi antara Etnik dalam kalangan Murid Sekolah di Malaysia. *Journal of Sosial Sciences and Humanities*, Vol.12, No.2 (2017) 272-286, ISSN: 1823-88
- Wan Afizi Wan Hanafi, Shaharuddin Ahmad & Noraziah Ali (2014). Faktor budaya dan persekitaran dalam prestasi pendidikan anak Orang Asli Malaysia: Kajian kes di Kelantan. *Malaysian Journal of Society and Space* 10 issue 5 (107-122) 2014, ISSN 2180-2491
- Yusri Sahat (2019). 17 Matlamat Pembangunan Lestari Perlu Dicapai Melaka. Melaka Kini. Diakses pada 27 Januari 2020. <https://melakakini.my/17-matlamat-pembangunan-lestari-perlu-dicapai-melaka/>
- Zaini Ujang (2009). Minda Lestari : Pembangunan Negara dan Pemuliharaan Alam Sekitar. Universiti Teknologi Malaysia.
- Zainal Abidin Ali (2008) Peranan Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEORANG ASLI) dalam Pembangunan Masyarakat Orang Asli. In: Ma'rof Redzuan dan Sarjit S. Gill (eds) *Orang Asli: Isu, Transfromasi dan Cabaran*. Universiti Putra Malaysia, Serdang.
- Zaleha Hasbullah (2015). Tingkah Lakubermasalah dalam Kalangan Pelajar Orang Asli DI Sebuah Sekolah Menengah. Tesis Ijazah Sarjana. Universiti Pendidikan Sultan Idris, Tg.Malim.
- Zainal Md Zan (2012). Keberkesanan Pelaksanaan 'Local Agenda 21' di Malaysia: Kajian Kes Majlis Perbandaran Seberang Perai (MPSP), Pulau Pinang. Universiti Sains Malaysia.

Zurina Mahadi & Hukil Sino (2007). Hubungan Nilai Masyarakat & Pembangunan : Satu Analisa. Malim: Jurnal Pengajian Umum Asia Tenggara, 8 . pp. 77-94. ISSN 1511-8393